СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 192. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 19-го СЕРПНЯ 1948. No. 192. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, AUGUST 19, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ПРОБУЮТЬ ЗВЕСТИ ПЕРЕДВИБОРЧУ ДИСКУСІЮ ДО НЕБЕЗПЕКИ КОМУНІЗМУ

Вашингтон, 17 серпня. — Конгресмен Чарлс Галек, провідник республиканської більшости в часі дебат на залі, заявив, що минулий конгрес „звільнив" населення Америки від 76,000 федеральних прав, правил і вказівок". Тому населення має тепер тепер спромогу присвятити свою енергію до продукції, зисків і заробітків та має нагоду придбати 208,000,000,000 приходу річно. Республиканська партія хоче приписати вигорувані ціни продуктів демократичній політиці в закордонних справах, головно невдачам в Кебеку, Ялті, Тегерані й Потсдамі. На підставі умов, заключених на згаданих конференціях, Америка мусіла була видати $30,000,000,000 чужинним державам від часу закінчення війни, твердить Галек.

Крім того, як каже Галек, сама адміністрація Трумана вела політику вагання в справі комуністів, а конгресові розкриття шпигунських затій вказують, що за часів Трумана комуністичні шпиги напливали до уряду наче вода через решето, а уряд ще й тепер не хоче співділати з конгресом для приловлення шайки шпигів.

Барклі сумнівається про шпигунство як предмет до передвиборчої дискусії.

Шікаго. — Сенатор Албен В. Барклі, кандидат на віцепрезидента з рамені Демократичної партії, висловив свій сумнів, чи конгресові розкриття про шпигунів і комуністів стануть предметом дискусії перед виборами. „Ніхто не хоче комуністів в американськім уряді" — сказав сенатор. Барклі сказав, що демократи надіються вибрати демократичну більшість в обох конгресових палатах і перевести свою програму проти інфляції.

ОБВИНУВАЧЕНИЙ У ШПИГУНСТВІ РОБИТЬ ДЕЯКІ ПРИЗНАННЯ.

Вашингтон. — Алджер Гісс, колишній урядовець департаменту стейту, обвинувачений перед комісією неамериканських діянь, що він був членом шайки, яка постачала інформації комуністам ще перед війною, признав, що він колись знав Витакера Чемберса, як члена підпольної комуністичної шайки. Чемберс обвинуватив ще 3 серпня Гісса в його співпраці, одначе Гісс виперся тоді всякого знайомства з Чемберсом. Недавно, як заявляє член комісії Ричард Н. Никсон, Гісс стрінув Чемберса в готелю Комодор у Ню Йорку й виявив, що знав Чемберса з тих часів, одначе під іменем „Джордж Крослі", а не під іменем „Карл", як це твердить Чемберс. З того Никсон приходить до висновку, що прилюдні переслухання є потрібні, бо вияснюються різні справи.

ДОМОВИНА БЕЙБ РУТА В СТАДІОН.

Ню Йорк. — Тіло померлого чемпіона в бейзболі, Бейб Рута, перевезено в домовині до Єнкі Стадіом, на знак його змагань на тій арені. Десятки тисяч людей відвідали тіло небіжчика. Після похоронного богослуження в катедрі св. Патрика, домовина буде перевезена на цвинтар в Грейт Гевен, у місцевості Мавнт Плезант, в повіті Вестчестер біля Ню Йорку, у четвер 19 серпня.

ЗАПОВІДАЮТЬ РОЗКРИТТЯ ПРО ЩЕ ОДНУ ШАЙКУ.

Вашингтон. — Конгресмен Дж. Парнел Тамес, предсідник комісії неамериканських діянь в палаті, оприлюднює, що дальше переслухування свідків в справі діяльности шпигів, почнеться 7 вересня. Тоді він матиме свідка, який викаже, що у федеральнім уряді діяла ще одна шпигунська шайка, яка добилася найважливіших інформацій.

Підозрілий в шпигунстві високий урядовець помер від удару серця.

Фицвилйем, у стейті Ню Гемпшир. — Гері Декстер Вайт, помічник секретаря скарбу в рр. 1945-46, помер нагло від удару серця в літнім домі, прибувши з переслухання у Вашингтоні. Його обвинуватила панна Вентлі й ред. Чемберс у співділанні при постачанні інформацій шайці комуністичних шпигів, одначе він заперечив тому. Вайт здавна нездужав на недугу серця. Після повороту повороту домів минулої суботи, він поклався до ліжка і помер у сні.

ЛОМАКІН ЗАКИДАЄ ПОЛІЦІЇ ПОНЕВОЛЕННЯ КОСЕНКІНИ.

Ню Йорк. — Советський консуль, Яков Ломакін, вийшов у вівторок ввечір з обвинуваченням нюйорської поліції, начеб вона перетримувала в своїй неволі советську учительку Оксану Степанівну Косенкіну і не дозволяла нікому до неї приступити. Він каже, що заява Косенкіни перед детективом Вилйемом Дичком, що вона не хоче нікого з консуляту бачити на очі, не була правдивою.

Як звідомляють з шпиталю Рузвелта, стан Косенкіни погіршився настільки, що треба було дати їй свіжої крови. Це сталося внаслідок різних внутрішніх потовчень, яких зразу не можна було відкрити.

ПРЕЗИДЕНТ ВИГОЛОСИТЬ ШІСТЬ ПРОМОВ В ДНІ ПРАЦІ.

Вашингтон. — Підчас Дня Праці, 6 вересня, президент Труман вийде на передвиборчу агітацію до стейту Мишиген і там виголосить 6 промов. Головна промова буде в Дітройті, інші будуть в Гренд Рапидс, Ленсинґ, Гемтремк, Понтіяк і Флинт. Деякі з них будуть тривати тільки 20 мінут. Щоб підготовити промови, президент вийде в подорож по ріці Потомак, Чесапік Бей по океані, девять днів перед тим, як це заповідає секретар Білого Дому Чарлс Росс.

Уряд плянує зажадати від Советів відкликання консуля

Вашингтон, 17 серпня. — На основі матеріялу, призбираного нюйорською поліцією, департамент стейту поважно застановляється над способами, як наладнати справу учительки советської школи, Оксани Степанівни Косенкіни, яка минулого четверга вискочила з вікна консуляту в самогубнім намірі, а тепер находиться під доглядом лікарським в шпиталі і під охороною поліції в Ню Йорку. Тому, що всякі признаки вказують, що консуль Яков Ломакін допустився поломання закону Ліндберга, який передбачує кару за схоплення, він повинен станути перед американський суд. Департамент стейту передискутував справу з суддею нюйорського Верховного Суду Дикстином і прийшов до висновку, що є кілька підстав потягнути Ломакіна до судової відповідальности. Одначе з практичних причин переважає думка, щоб зажадати від советського уряду в Москві відкликання Ломакіна, а можливе теж і советського амбасадора в Вашингтоні Александра Панюшкіна. На підставі міжнародного права лише амбасадор має повну підставу до дипломатичної недоторканости, а консуль тільки в деяких випадках користується цим привилеєм і то лише з чемности. Найважчим закидом проти Ломакіна є той, що він перебрав на себе виконання права чи там „справедливости" і замісць зажадати від американської поліції допомоги у віднайденні Косенкіни, він самий заїхав до фарми коло Наяку і забрав звідти Косенкіну, уживаючи погрози супроти неї. Коли б Москва не хотіла відкликати Ломакіна, тоді Америка не мала б іншого виходу, як поставити Ломакіна перед суд і довести йому поломання американського закона чи законів.

РОСІЯ ХОЧЕ ВІДМЕЖИТИ СВОЇХ ГРОМАДЯН ВІД АМЕРИКАНСЬКИХ ВПЛИВІВ

Вашингтон. — Уряд Советського Союзу робить старання, щоб відмежити своїх громадян в Америці від зустрічі з американськими громадянами і їхніх впливів, як це виявляють урядовці департаменту стейту. Советський уряд впродовж останніх місяців поробив різні обмеження для американських дипломатичних представників у Москві і переводить подібні обмеження для своїх громадян в Америці. Крім того Москва зредукувала персонал советських установ в Америці на 30 відсотків і позамикала советські школи для дітей советських урядовців в Вашингтоні й Ню Йорку. Приватні вісті вказують, що советські фаховці, які працювали в різних американських фабриках, виїзджають домів на велику скалю.

СЕСІЮ О.Д. ПЕРЕДАВАТИМУТЬ ПО ТЕЛЕВИЗІЇ

Лейк Соксес, Н. Й., 18 серпня. У зв'язку з недалеким відкриттям сесії Генеральної Асамблеї ОД в Парижі, тут повідомлено, що американський загал матиме з неї не тільки точні радієві звідомлення, але зможе оглядати цю історичну подію теж в телевізійних передачах. В цьому напрямі вже ведеться відповідна підготовка.

СЕКРЕТАР І ШЕФ ШТАБУ АМЕРИКАНСЬКОЇ АВІЯЦІЇ НА ВІДВИДИНАХ В ГРЕЦІЇ І ТУРЕЧЧИНІ

Атени, 18 серпня. (ЮП) — В. Стюарт Симингтон, секретар Американської Авіяції, і й шеф штабу, ген. Гойт Ванденберг, приїхали минулого тижня до столиці Греції та відбули таємні наради з керівниками місцевої американської військової місії. Негайно після того вони оба відлетіли на відвідини до столиці Туреччини. У зв'язку з цими відвідинами тут кружляють всілякі поголоски.

ДАЛЬШІ ГРЕЦЬКІ ПЕРЕМОГИ НАД БОЛЬШЕВИКАМИ

Атени, 18 серпня. Головне командування грецької армії повідомило про цілий ряд дальших перемог над большевицькими партизанами на фронті в горах Граммос. Очищувальні бої продовжуються. З різних джерел потверджується повідомлення про артилерійський вогонь з Альбанії, куди партизани масово втікають.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ ЛЮДОЛОВИ ТЕЖ В ШВЕЦІЇ

Стокгольм, Швеція, 18 серпня. (АП) — Шведська преса принесла вчора на перших сторінках сензаційне повідомлення, що своїм характером нагадує голосну тепер справу Оксани Косенкіни в Ню Йорку. Від 1944 року в Швеції живе одна дівчина, советська громадянка, що не хоче вертатися „на родіну", одержавши опісля відповідну документацію та право азилю від шведських властей. Советський консулят зі свого боку докладає всіх своїх нікчемних зусиль, щоби змусити дівчину до повороту. Советські представники насамперед передали їй листа від її батька зі Советського Союзу, опісля кілька разів приїздили до місцевости, де дівчина працює домашньою помічницею в шведській сім'ї, і доконче домагалися побачення з нею, але вона за кожним разом відмовлялася. Напастована і загрожена советськими людоловами, дівчина звернулася до шведських властей, прохаючи охорони. Шведське міністерство закордонних справ представило советському представництву рішуче домагання, щоби „залишити дівчину в спокою" і тоді Совети почали відому пропаганду, мовляв шведи держать дівчину силою.

Комуністична загроза головною турботою англіканської церкви

Лондон, 18 серпня. Вчора тут проголошено енцикліку протестанських епископів, видану з нагоди Ламбетської конференції англіканської церкви, що відбулася в днях від 5 липня до 8 серпня і в якій взяло участь 326 епископів цеї церкви з цілого світу, на всіх 430. Англіканська церква, як це виходить з енцикліки, вперше за 19 років, поставила комуністичну загрозу для світу на першому місці своїх турбот. Енцикліка, що крім большевицької загрози обмірковує цілий ряд інших справ і проблем модерного суспільства, буде прочитана в усіх протестантських церквах в дні 10 жовтня. Вона є есенцією і вступом до великого на 173 сторін звідомлення з конференції та резолюцій поодиноких комісій. Керівники протестанських церков якнайгостріше засуджують комунізм та відкидають будьякий компроміс з ним, якого бути не може. В їхньому звідомленні сказано, що „найбільш зорганізованою, послідовною та найбільш могутньою і деструктивною формою секуляризму є без сумніву діялектичний матеріялізм, втілений в комунізм", та що між ним і християнським світом не може бути жодного компромісу. Теж не може бути невтральности, якої в жодному разі не пощастило б вдержати на довшу мету. Резолюції протестантських епископів проти комунізму вважається за найгостріші, які досі будьяка церква, з католицькою включно, видала. Їм теж приписується велике значення, бо хоча Ламбетська конференція не мала канонічної підстави, проте вона репрезентувала більшість протестантської церкви і вона в майбутньому буде дороговказом для дальшої поведінки, праці і змагань цеї церкви.

МОНТГОМЕРІ ВЗИВАЄ ДО СКРІПЛЕННЯ ОБОРОННИХ ЗАХОДІВ

Лондон, 18 серпня. Шеф імперіяльного генерального штабу, філд маршал вайкаунт Монтгомері, виступив вчора з промовою в Блекпул, взиваючи до скріплення оборонних заходів на британських островах. Він взивав головно до скріплення Національної Ґвардії затягненням до неї 150,000 хлопців і дівчат ще до найближчої весни. Говорячи про можливість третьої світової війни, маршал Монтгомері висловив думку, що вона буде́ться вести за потисненням ґудзика і армії там не гратимуть ролі. У зв'язку з цим він твердив, що британські науковці не забезпечили країну ще ні одною новою оборонною зброєю.

ДЮЇ ВИХОДИТЬ З ДОМАГАННЯМ ПРИЗНАТИ ІТАЛІЇ КОЛОНІЇ

Олбені, Н. Й. — Губернатор Тамес Е. Дюї, як кандидат Республиканської партії на президента Злучених Держав, сказав делегації громадян італійського роду, що на його думку Італії треба дати право адмініструвати її давнішими колоніями в Африці під опікою Обєднаних Держав. Колонії, а це Лібія, Сомалі й Еритрея, є тепер під британською мілітарною окупацією. Делегацію очолював стейтовий промисловий комісар Едвард Корсі.

ЗАПОВІДАЮТЬ ЩЕ ОДНУ КОНФЕРЕНЦІЮ В МОСКВІ

БРИТАНСЬКИЙ УРЯД СТУДІЮЄ ВИСЛІД ОСТАННЬОЇ; НАТЯКИ НА „ДУЖЕ ВАЖЛИВУ" ВІДПОВІДЬ МОЛОТОВА.

Лондон, 18 серпня. — Вчора британський уряд одержав звідомлення про перебіг та вислід конференції американського, британського і французького амбасадорів в Москві зі советським міністром закордонних справ Молотовим два дні тому. Інформації про наради дальше держиться в строгій таємниці, проте, з британського урядового боку повідомлено, що уряд не думає ще відкликати з Москви свого спеціяльного висланника Френка Робертса і це було б ознакою, що дальші конференції на Кремлі ще не є виключені. Звідомлення з останніх нарад студіюється тепер в міністерстві закордонних справ, а пресове агенство Ройтер повідомляє з Москви, що Молотов мав скласти західним дипломатам дуже важливу заяву. Британська публична опінія ставиться до дипломатичної акції західних союзників у Москві з щораз більшим недовірям, в практичний вислід і успіх яких ніхто не вірить. Але деякі факти вказували б, що теж Москва ставиться до цих переговорів серіозніше, ніж досі. Цей висновок робиться головно з того, що хоча публична опінія заходу дуже мало поінформована про перебіг та дотеперішній вислід нарад, то советському загалові навіть не подано до відома, що такі розмови взагалі відбуваються. Це свідчило б, що Совети мають в тих розмовах не тільки пропагандивні цілі, щонайменше хвилево.

НАРАДИ ЗАХІДНИХ ДИПЛОМАТІВ В МОСКВІ.

Москва, 18 серпня (АП). — Амбасадори Злучених Держав, Британії і Франції вчора продовжували свої наради щодо дальшої акції в теперішніх переговорах зі Советами. З авторитативних джерел заявляють, що ціла справа вже наближається до кінця і тут загально вважається, що відбудеться ще кінцева конференція зі Сталіном, правдоподібно ще цього тижня. Підкреслюється головну ролю в цілій акції американського амбасадора, ген. Бодел Смита.

ВОЄННІ ВПРАВИ АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ В БЕРЛІНІ.

Берлін, 18 серпня. — З'єднання американської піхоти в Берліні почали вчора свої воєнні вправи в Груневальді, лісистій околиці американського і британського секторів міста. Вправи, в яких беруть участь чотири сотні, викликали відповідне враження серед німецького населення. З Франкфурту повідомлено, що над Реном біля Гайдельберґу американські і французькі війська відбувають спільні маневри.

ГЕН. КЛЕЙ ПРО СТАБІЛІЗАЦІЮ ЕКОНОМІЇ ЗАХ. НІМЕЧЧИНИ.

Франкфурт, Німеччина, 18 серпня. — Ген. Л. Д. Клей, американський головнокомандуючий в Німеччині, заявив, що господарське положення в західних зонах після грошевої реформи до тої міри поправилося, що вже в найближчих тижнях воно проявиться в цілому ряді полекш і поліпшень для німецького населення, головно в промислових районах Рурщини. Подібну заяву зложила теж німецька Економічна Рада Бізонії.

СОВЄТИ ПІДГОТОВЛЯЮТЬ ЗАХОПЛЕННЯ ЦІЛОГО БЕРЛІНА.

Берлін, 18 серпня. — Советське військове управління робить інтензивну підготовку для захоплення контролі в цілому місті. Самозванчий „командант міста Верліна", ген. Котіков, наказав тепер спеціяльний вишкіл німецької поліції для служби в усіх секторах. Про сильне підвищення контінгентів німецької поліції повідомляється з усіх секторів советської зони. Західні команданти в Берліні відбули наради у зв'язку з останіми советськими заходами для захоплення повної контролі.

СВІЖІ МАСОВІ МОГИЛИ В СОВЄТСЬКІЙ ЗОНІ.

Берлін, 18 серпня. — Німецькі газети в американському секторі цього міста повідомили про розкриття нових масових могил в Оранієнбурському лісі біля колишнього націстичного концентраційного табору в Сахсенгаузен, що тепер є під зарядом Советів. В могилах знайдено 1,500 німців. Газета стверджує, що головну могилу викопано в 1946 році. Подібні могили мали б находитися і в інших місцевостях советської зони.

УХВАЛЕНО ГОСПОДАРСЬКІ РЕФОРМИ У ФРАНЦІЇ.

Париж, 18 серпня. — Французький парлямент ухвалив вчора цілий ряд запропонованих новим міністром фінансів, Полем Рейно, господарських і фінансових реформ, що мають допомогти до здійснення в цій країні пляну Маршала. Реформи ухвалено більшістю 335 голосів проти 209, після того, як премієр Марі заявив, що на випадок відкинення проєкту його уряд піде у відставку. Проти реформ голосували, як звичайно, комуністи, до яких прилучилася теж деяка кількість соціялістів.

ІТАЛІЙСЬКІ КОМУНІСТИ ВИКОНУЮТЬ НАКАЗ СТАЛІНА.

Рим, 18 серпня. — У відповідь на листа Сталіна зі закидом проти недостаточних заходів осторожности перед „провокаторами й агентами уряду", що їх зробив Сталін після відомого замаху на його італійського ґавляйтера Тольяті, директорії італійської комуністичної партії видала вчора „указ", в якому покірно признається до вини та обіцяє поправитися. В окремій резолюції наказується заходи осторожности перед всіми ворожими елементами в країні взагалі, а в комуністичній партії зокрема.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0682.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

КОРЕЯ У НАРОДІВ ВОЛЬНИХ КОЛІ

В неділю, дня 15 серпня, у старинному столичному городі Сеул, проголошено суверенну Корейську Республіку. Після 43 років бездержавности і японської неволі та три роки після капітуляції японського імперіялізму під ударами американської зброї, 29 мільйонів корейців дістали знову нагоду жити своїм незалежним життям в своїй незалежній державі.

Справа Кореї є характерна для сьогоднішнього положення в світі та для його дальшого розвитку. Корею звільнила з японської неволі американська армія і за звільнення цеї країни вона склала великі жертви. В ім'я майбутнього миру та міжнародної співпраці американці подарували частину заслуги за звільнення цеї країни теж Совєтам, які увійшли там з парадою вже тоді, як Японія практично була розбита. В ім'я тої ж міжнародної співпраці та доброї волі, американці подарували Совєтам контролю над північною частиною країни, плянуючи тоді спільно зі Совєтами привернути суверенність корейському народові. Але ця американська добра воля малощо не віддала Кореї в совєтську неволю.

Совєти, всадовившися з американської ласки в північній частині країни, не тільки що почали ставити всі можливі перешкоди для здійснення американських плянів для привернення суверенности цій країні, але рівночасно почали інтензивну підготовку для встановлення там своєї диктатури. Останім результатом того був не тільки совєтський бойкот окремої корейської Комісії ОД, але й висилка диверсійних банд в американську зону та вся можлива тільки підривна робота, що мала б забезпечити Совєтам неподільне панування. Тільки американській рішучості треба завдячувати, що корейці не попали з-під японської ринви та під совєтський доці.

Проголошення Корейської республіки та відновлення корейської державности попередили ще такі факти: Не зважаючи на совєтський бойкот, американці добились, що Організація Об'єднаних Націй вислала там свою комісію, під доглядом якої й відбулося голосування, але тільки в південній американській зоні, бо Совєти до своєї не допустили. Проте, в американській зоні живе понад дві треті усіх 29 мільйонів корейців, а в останньому часі туди ще втікло біля одного мільйона зі совєтської зони. Вибраний цим голосуванням парлямент і опісля уряд визнано тепер режімом і урядом цілої Кореї та привернено йому суверенні права. В урочистостях, крім багатьох інших високих американських представників, взяв участь теж американський головнокомандуючий в Японії, ген. Доґлес МекАртур, якому Корея і завдячує своє визволення. Суверенність Корейської республіки вже визнали Злучені Держави і Китай, висилаючи туди своїх амбасадорів. Сподіються, що в найблищому часі Корея здобуде собі таке саме визнання і від інших демократичних країн.

Звичайно, наявність біля 200,000 совєтської армії в північній Кореї висить ще мечем Демокла над цілою країною. Проте, корейська нація у своїх змаганнях до волі не є сама і заки вона потрапить впорядкувати свою країну та зорганізувати свою власну оборону, на сторожі її волі стоятиме ця сама американська сила, яка їй цю волю здобула.

Корея, це після Филипин вже друга нація якій після розгромлення японського імперіялізму Америка привернула національну волю і повну державну суверенність. Тоді, як Совєти продовжують загарбувати одну країну за другою, Америка одну за другою звільняє. В цьому то й основна різниця між американською і совєтською політикою і вона гратиме рішальну ролю в кінцевому вирішенні сьогоднішніх політичних суперечностей в світі. Поодинокі країни і народи стоять перед ділемою американської свободи, або совєтського поневолення і тиранії. Вибір для нікого не є важкий.

Бейб Рут — „супермен" американського бейзболу

Вейт Гойт, один з грачів в підбиванім мячі за часів Бейб Рута в організації Єнків, сказав, що кожен член дружини, в якій грав Бейб, чувся гордим з факту, що грає разом з Рутом. „Він був „супермен" (надчоловік) для грачів бейзболу. Він був їхньою людиною" — твердив Гойт.

Оцей „супермен" в грі типового американського спорту, в грі в бейзбол, помер у понеділок, 16. серпня в 8 годині ввечір в Меморіял шпиталі в Ню Йорку. Після його смерти помістив в спортовім відділі щоденник Ню Йорк Таймс такий наголовок над цілою однією сторінкою: „Бейб Рут, велика зірка в бейзбол і ідол для дітей, мав дивоглядну й драматичну карієру". В наголовку над цілою другою спортовою сторінкою сказано: „Рут віднис перемогу в 53 рекордах у більших бейзболових лігах і зробив 10 додаткових осягів в Американській Лізі".

Вже оці наголовки самі вказують, що Бейб Рут це велике імя в національнім спорті Америки. Хто слідкує за розвитком гри в бейзбол, такий знає, що Бейб Рут це найбільше імя в цій ділянці спорту. До речі кажучи „бейзбол" це типова американська гра в мяча, яку можна хіба прирівнати до гри підбиваного мяча в Европі. На означення „бейзболу" нема різнозначника в словарях неанглійських мов. Так само не дається перекласти спеціяльності в цій грі, тобто „гомрону" в якій Бейб був королем. Це означає обіг довкруги назначеного місця на стадіоні після того як грач вдарить мяч палестрою („бет") і верне на первісне місце, заки противники не зловлять і не звернуть назад вдареного мяча. Таких гомронів зробив Бейб 714 впродовж 22 років своєї гри в більших бейзболових організаціях, званих лігами. В його сторону кинено 2,056 разів мяч, а того він відбив 1,330, отже більше ніж хто небудь інший в історії бейзболу. Він грав по у більших лігах як „пичер" (метач мяча), а потім перейшов до польової позиції — і на цім становищі дійшов до вершка своєї карієри в бейзболовій організації Єнків у Ню Йорку.

Рут почав карієру як пичер з організацією Ред Сакс в Бостоні в двох світових серіях гри в рр. 1916-1918. Його феноменальний успіх полягав у тому, що він в 1921 р. зробив 54 гомронів. Для порівнання годиться згадати, що перед успіхом Рута найбільше гомронів в однім сезоні зробив був Френк Бейкер з організації Атлетів в Філаделфії.

При кількох нагодах під час війни на островах Пацифіку кидалися японці в самогубних намірах проти американців з окликом „До чорта з Бейб Рутом!". У тому слові вони висказували свій страх перед американською непереможною силою, яка утотожнювалася з Бейб Рутом у спорті. Японці мали рацію. Бейб Рут вже тоді був найбільшим чоловіком в Америці в краєвих грах. Він став виразником мрій американської молоді, яка в спорті любується найвищими порівнаннями.

Дякуючи своїй палестрі („бет"), і своїй особистості, Рут оживив віру в національну гру в бейзбол після того, як в світовій серії гри в 1919 р. виявилися скандали з перекупствами при нагоді закладів, хто виграє. Його майстерство в грі і цілковита справедливість виключала всякі трюки. Від нього датується нова доба в спорті бейзболу. Він став в бейзболі чемпіоном таким, як в інших родах американського спорту були: Демпсі в боротьбі на кулаки; Тилден в грі в теніс; з Червоним Грендж в грі копаного мяча і т. п. Одначе серед усіх чемпіонів Бейб Рут перевищав усіх значенням і славою.

Він був притягаючою силою для публики, коли відбувалася гра на стадіоні. За його спонукою полк. Джейкоб Руперт, власник організації Єнків, збудував в Ню Йорку славне Єнкі Стадіюм коштом $2,000,000. Тому, що самий Рут побирав річної платні від $20,000 до $80,000 між роками 1920-1931, Рут переконав загал, що робітник повинен бути гідним своєї заплати. Під час його гри число публики доходило до 70,000 осіб, які разом платили мільйони долярів за те, щоб придивлятися, як грає Рут.

Він ловив мяч лівою рукою й потім підбивав лівою рукою. Можливе, що саме цій обставині він завдячував свій феноменальний успіх, бо ніхто не міг йому дорівняти.

Успіхи в грі йшли в парі з матеріяльними успіхами. Він діставав в заплаті за своє спортове мистецтво $881,000, а в додатку дістав найменше $500,000 за свої писання, виступи на сцені, по радіо і т. п. Його платня в організації Єнків була більшою ніж платня президента Злучених Держав. Перед смертю він належав до кляси мільйонерів, одначе залишився таким, яким був від дитинства: правдивим хлопцем-дитиною („бейб").

Додаткове імя „Бейб" дістав він від першого свого контракту з дружиною Оріолів у Балтимор в 1914 р., коли його шкільний учитель представив його управителеві дружини як „Джек — бейб. Це прізвище додано від тоді до його імени і з ним він помер, як герой американського спорту, над могилою якого склонили голови наймогутніщі й найбідніші, найстарші і наймолодші американці.

Ще лише насувається питання: Хто був Бейб Рут з уродження? Під тим оглядом це типовий американський „джек": Син матері-айришки і батька німця. Уроджений і вихований серед нужди в Балтимор, пішов до католицького промислового інституту Пречистої Діви Марії в Балтимор, у стейті Мериленд з іменем Джордж Герман Рут. Батько хотів позбутися збиточника, бо не міг дати собі з ним ради вдома. У школі заінтересувався хлопцем його учитель, монах брат Бенедикт. Щоб чимсь виповнити енергію хлопця, брат Бенедикт спонукав його грати в бейзбол на шкільнім подвірю. З вуличного хлопця став геній і гордощі нації. Перед смертю він мешкав в найбагатшій околиці Ню Йорку при Ривер Сайд Драйв, над рікою Гудсон. Одначе хлопячу поведінку і невибагливість затримав до самого кінця. Він вмів дружитися з могутніми світа і з найбіднішими дітьми. Тому вся Америка була його приятелем. Кажуть, що ворогів не мав. Коли так, то це справжнє чудо.

ЗА НАЦІОНАЛЬНУ РАДУ

(Лист з Европи).

Українська еміграція в Европі переживає великі дні: зусиллями політичних організацій створено Українську Національну Раду і призначено її Виконний Орган. Ця вістка пішла далеко в світ, і кожний український патріот, може сказати: Слава Богу! Нарешті будемо мати один провід і одну репрезентацію для української національної політики.

Ще перед другою світовою війною (1939-45 р.) робилися спроби української політичної консолідації. Це була ідея Українського Національного Конгресу. На жаль, подішні відносини між українськими політичними організаціями були такі ненормальні, що до згоди не дійшло. Так нашу Україну застала світова війна — незорганізованих, розпорошених, дезорієнтованих. В час війни почалася запекла боротьба між двома течіями українського націоналістичного руху, що принесла непотрібні криваві жертви на радість наших гнобителів.

Після війни кожному відповідальному політикові було ясно, що українське суспільство не може дозволити собі надалі „війну всіх проти всіх". Тільки ворог-гнобитель, що посів нашу землю від Тиси до Кавказу, може бажати, щоб ми були розпорошені, без єдиного політичного центру. Наше „безголов'я" — це гарантія для дальшого панування чужої сили на Україні.

Після довгої, тяжкої підготовної праці Національну Раду таки створено. 14 місяців йшла праця підготовної комісії. В днях 16-20 липня Національна Рада стала фактом.

Національна Рада стоїть на традиційних демократичних позиціях Української Народньої Республики. Українська Народня Республика — це та держава, що **реально була.** Вона була проголошена в Києві 22. січня 1918 року і впала під натиском дужчого ворога в листопаді 1920 року. Однак за цю ідею демократичної незалежної України боролися й далі мільйони синів українського народу, за цю ідею вони карались і умирали на далеких каторгах і засланнях сибірських. Нова українська еміграція, що вирвалася з большевицького пекла за другої світової війни, непохитно стоїть під прапором Української Народньої Республики.

До Національної Ради не вступила з усіх діючих політичних організацій тільки партія гетьманців. Але й ця партія може бути в Національній Раді, бо Національна Рада стоїть на тому, що державний устрій України має вирішити вільним голосуванням український народ. Коли б народ хотів мати голову держави — гетьмана чи короля, то це його право.

Завдання, що їх собі ставить Національна Рада, великі і тяжкі. Національна Рада має упорядкувати внутрішні відносини між українцями і забезпечити одну дієву лінію в нашій політиці супроти окупантів. Не може бути далі окремої політики різних груп на Україні, також не сміє бути різноголосої політики міжнародньої. Знаємо добре всю слабість наших власних сил супроти московського большевицького уряду, що загарбав у свої руки пів світу і загрожує іншим народам. Тому тим більше мусить шукати довіря і допомоги в світі.

Адже ж без сприятливих міжнародніх обставин, без допомоги чужих держав, ні одна нація ще не визволилася. Навіть Злучені Держави Америки вибороли свою незалежність не самими власними силами, а з моральною, дипломатичною і реальною допомогою великодержав, головно Франції.

Національна Рада має значний авторитет серед українців в Европі. Виконний Орган, спираючися на довір'я Національної Ради, мусить сповнити велику роботу для інформації політичного світу про український рух. Ця справа у нас дуже занедбана, а тимчасом ворог не спить і сіє свою пропаганду проти українських самостійницьких стремлінь.

Навіть у пресі, що могла б буди до нас прихильна, не знаходимо відповідного освітлення української справи. Ось перед нами ч. 188 тижневика "East Europe" (виходить у Лондоні). Тут пишеться про Польщу, Угорщину, Болгарію, Румунію, Чехословаччину, Югославію, Фінляндію. Тільки про Україну нічого нема! Чия вина? В першу чергу таки наша. Бо до такої преси в англійській мові треба подавати інформації від нас самих. Тим часом ми не мали об'єднаного політичного центру, а кожна окрема партія за слаба, щоб вести власними силами політичну інформацію. Та й чи була б корисна така відокремлена партійна інформація, коли нам потрібна об'єднана, упорядкована, узгіднена політична праця, що віддзеркалювала б реальні інтереси народу, а не різноманітні погляди поодиноких партій.

Для полагодження правильних зв'язків з народами, поневоленими московським большевизмом, для успішної інформації культурного світу про український рух, для організації наших внутрішніх сил треба підготованих людей, треба значних коштів.

До об'єднаної праці мають причинитися українці в різних країнах світу.

Тільки єдність, наполеглива, невпинна праця і спільна боротьба є запорукою нашого визволення.

— А. Д.

ІВАН КРАВЧЕНКО. Авторські права застережені.

ЧОРНИЙ ВОРОН

(ПРАВДА ПРО СССР)

Всім мученикам і незчисленним жертвам комунізму — присвячую.
Автор.

19)

Шановна громадо! Дозвольте мені від вашого імени дати відповідь оцим товаришам?

І багатотисячний натовп в один голос закричав: Згода-а!!!

Дід Семен повернувся лицем до карателів і почав:

— Ми люди чесні, добрі і мирні. Нема поміж нами бунтарів. Ми знаємо, що яка б влада не була, зиск повинні платити. Скільки існує селянин, стільки існуватиме зиск. Але зиск зискові різниця. Є зиск людяний і є зиск нелюдяний. Наша станиця Полтавська за 10 років совєтської влади дала зиску стільки, скільки вона не давала царському урядові за 100 років. Приостанніх словах дехто з карателів схопився за пістолю. Дід Семен помітив цей рух. Ви товариші — продовжував дід — не хапайтесь за зброю, нею мене ви не залякаєте, а мене вам боятись нема чого, я неозброєний.

Отже, за 10 років, не рахуючи того, що у нас під час революції розграбовано, наша станиця дала зиску державі 40,000 великої рогатої худоби і близько 100,000,000 кілограмів зерном. Повторюю, нема поміж нами бунтарів, нема між нами бажаючих йти до колгоспу. Ми всі, як один, хочемо жити таким вільним життям, яким ми жили і до революції і платити такі зиски, які ми платили цареві Миколі.

Це було останнє слово діда Семена, бо гримнув постріл і він, розмахнувши високо руками, наче б то підрізаний дуб, звалився з трибуни і бездушним трупом впав на землю.

Це було сигналом до дій з обох боків.

Як розлютовані леви, неозброєні січовики кинулись на карателів, запобігаючи пострілів в натовп. Карателі від несподіванки схопились за зброю, дехто вже встиг вистрілити вгору, або в натовп, дехто з натовпу впав, натовп, тиснений з заду своїми одноцумцями зім'яв під ноги своїх таваришів і діда Семена, але більшість карателів була задушена без жодного пострілу.

Близько 120 осіб станичників були або розстріляні карателями або в цій жахливій сутичці, роздушені своїми товаришами.

З карателів врятувалось може 2-3 бандити, які дістались до районного центру і повідомили про події.

В той же час полетіла телеграма до Ростова, а звідтіль до Сталіна.

Через пару днів сам Лазар Каганович, — права рука і тесть Сталіна, прилетівши з Москви літаком, засідав в районі і вирішував долю станиці Полтавської. В той же день він відлетів в Москву. Які він дав інструкції районним бандюгам, ніхто не знав. Але на досвітку третього дня після візити Кагановича, станичники прокинулись від якогось надзвичайного шуму на вулицях. То були озброєні чекісти, котрих була повна станиця. Три полки так оточили станицю, що навіть миша не могла б утекти зі станиці. Четвертий полк увійшов в станицю, а 2 літаки, наче б то шуліки кружляли над селом, вишукуючи здобич.

Той полк, що був в станиці, виганяв всіх до одного селян, з дітьми, старими і каліками за село. Люди не знали, в чому річ і без кавалка хліба, в теплу осінь вбрані, в чому були, в тому йшли за село, де попадали в оточення чекістів.

Коли всі 18,000 селян були зібрані докупити, тоді їх як отару овець, погнали на залізницю, де навантажили їх в черева довгих червоних товарових потягів і повезли на далеку північ в Колиму. Везли їх близько двох місяців. В дорозі часто „забували" дати хоч раз в день поїсти.

Везли під посиленою вартою, в замкнених вагонах, без їжі, без води, без одягу в нетоплених вагонах, котрі відкривали тільки на те, щоб іноді дати по кавалку хліба, або щоб зняти умерлого, який вже розкладався.

По дорозі загинуло близько 4,000 осіб, переважно немовлят, дітей і старих.

Коли привезли до станції призначення, то була вже люта зима.

І цих виснажених, зчорнілих, напівживих, напіводягнених скелетів ще гнали пішки 600 кілометрів до місця нового поселення. І кожний кілометр того шляху був вистелений трупами українців-полтавців, котрі падали від морозу, який доходив до 50° і від голоду.

До місця нового поселення дістались близько 2,000 осіб, котрі пізніш, в більшості, теж загинули.

Сумна жахлива історія станиці Полтавської, але не всі свідки Полтавської трагедії загинули. Дехто памятає станицю Полтавську, хоч вона більш і не існує під цією назвою.

Жахливу картину уявляла собою станиця Полтавська після того, як її законних господарів було зліквідовано.

Пару днів ніхто до неї не був допущений. Районна влада розгубилась і не знала, що робити з худобою і майном, що залишилось. Запитали Ростов, — Ростов — Москву, а відтіль прийшла телеграма „рятуйте худобу", а нові поселенці їдуть...

А в той час, коли в районі, в Ростові і в Москві радились голодна і неповна худоба вчинила такий страшенний галас, що страшно і сумно було ввійти в станицю.

Через деякий час прибули нові поселенці-росіяни, здемобілізовані червоноармійці, і окупували станицю і назвали її Червоноармійською.

(Дальше буде).

Перед Конвенцією Української Молоді

(Допис з Акрон, Огайо).

Руки мої вже тяжкі до писання, трясуться, але я не можу здержатись і хочу написати бодай коротко про нашу молодь та її активність перед конвенцією, що оце має відбутися в нашому місті.

Праця нашої молоді на цьому терені датується ще від 1935 року, коли тут зорганізовано молодечий 180 відділ Українського „Народного Союзу, в склад якого увійшли справді наші наймолодші, бо переважно 16 і 17 літні хлопці та в більшості дівчата. Від тоді вони почали інтересуватися українськими справами, влаштовувати представлення, вивчувати наші церковні і народні пісні і т.д. Продовж останніх 13 років багато вже дечого змінилося. Діти стали молодцями, а молодь вже дорослими людьми. Між ними вже тепер деякі з покінченими університетськими студіями та на різних постах суспільного життя.

Власне УНСоюз тут став центром діяльности нашої молоді. Не диво, що одну з членок місцевого відділу вже на двох конвенціях вибрано головною радною УНС. На останній конвенції в Питсбургу цей наш відділ вже мав дві делегатки, а 8 дівчат були приявні на ній як гості. Велику науку і вдовіляя вони винесли з цеї конвенції і зразу ж ще більш наполегливо взялися до праці. Доказом того може послужити факт, що в теперішній кампанії УНС за збільшенням кількости його членів до 50,000, цей відділ виконав призначену йому квоту на 200%.

Наша місцева молодь добре розуміє, що будучність УНСоюзу та цілої нашої американсько-української громади залежить від молодого покоління. З цего розуміння випливає теж активна участь місцевої молоді в їх власній організації, якою є Ліга Української Молоді Північної Америки та відділ якої є в нашому місті. Це мало подвійну користь, для Ліги і для УНСоюзу. Праця нашої молоді розгортається тут щораз ширше та охоплює щораз нові ділянки не тільки українського, але вже і загально американського життя. Його участь і виступи на терені Міжнародного Інституту, в рямках Жіночої Ліги нашого стейту та багатьох інших організацій, головно української молоді, відомі кожному в Огайо.

Мені не відомо, як це склалось, що головна управа Ліги Української Молоді рішила відбути свою 11-ту річну конвенцію в Акрон, Огайо. Але цей факт з черги ще більше зактивізував нашу місцеву молодь, що в цій активності тепер з успіхом може ставати до змагань з іншими місцевостями.

Багато можна б написати про конвенційний Комітет, зложений з місцевої і поза місцевої молоді. Можна б написати багато корисного, а дещо для нас старших і веселого. Можливо, про це напише ще хто інший. Від себе я тільки скажу, що по моїй думці вся ця праця є 100-відсотково корисна і задовольняюча.

Конвенція, як відомо, має відбутися в днях 4, 5 і 6 вересня. Для її цілей замовлено найбільший готель — Мейфловер, найбільшу концертову залю — Арморі, з трьома тисячами місць, прекрасну залю до танців. Ціла наша громада, вся наша молодь докладають якнайбільших зусиль, щоби ця конвенція справді випала на славу українській справі.

Ще хочеться згадати кількома словами про великий концерт, що його дасть наша молодь з нагоди конвенції в неділю, 5-го вересня в год. 2-ій після полудня в Акрон Арморі. Це не концерт, це ціла велика імпреза, на програму якої зложаться: опера „Вечерниці" у виконанні хору митрополитальної округи Ню Йорку і Ню Джерзі, сольовий виступ скрипачки-віртузки Донни Ґресько та артистів і хористів з Дітройту і Шикаґо. Наше місто теж перший раз матиме можність почути спів української оперової співачки Марії Поляняк-Лисогір, що виступить в опері „Вечерниці".

Конвенція Ліґи Української Молоді буде великим днем не тільки для української громади Акрону і стейту Огайо, але й для місцевого не-українського населення. Воно перший раз матиме можність побачити та подивляти досягнення української культури в цілій її величі. Це буде великий день головно для нашої української громади і він цілком певно не залишиться безслідно для її дальшого розвитку та для піднесення української свідомости, українського духа та любови до рідного народу.

Олекса Зепко.

З КОНФЕРЕНЦІЇ В ЛАМБЕТ. — Д-р Джофрі Френсис Фишер, 97-мий архіепископ Кентербері і примас всієї Англії, йде в процесії на спеціяльне богослуження до Вестминстерського Ігуменату на закінчення конференції Англіканської Церкви, званої Конференцією з Ламбет. На конференцію приїхали англіканські єпископи з цілого світу.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗА ВИМІНУ ДУМОК ПРИ НАРОДНІЙ ПРАЦІ.

Йде про безупинну діяльність серед української спільноти в Америці. Хто з закордону слідить працю українців в Америці, може прийти до висновку, що вона замало видатна, головно на скільки йдеться про старання для рятунку українського народу, все одно, чи на скитальщині, чи на рідних землях. Про це даються час від часу чути голоси в листах, а теж і в українській пресі.

Серед української громади в Америці доволі часто чути докори на адресу проводу, чому не робиться це або те. Значить є невдовілля. Питання, як цим недостачам зарадити?

У першу чергу треба прослідити, чи занедбання праці походить з байдужности, чи з недостачі сил. Цю аналізу повинні зробити такі, що роблять закиди невидатности або недбальства в народній роботі. Щоправда, такої здорової критики в нас майже не чути. Є лише нарікання й докори і на цьому кінчиться звичайна „критики". Дійшло до того, що пересічний громадянин під словом „критика" розуміє тільки закиди, кидані на адресу одиниць та установ. Змагань, щоб річево безсторонно проаналізувати причини, якось не слідно. Тому треба про те подумати таким людям, що самі ведуть народну працю. Це буде щось в роді самокритики, яка може неодного з громадян дечого навчити.

Підставою до критики повинні стати звідомлення з перебігу нарад наших провідних організацій, установ, товариств, комітетів. Коли провідні люди збираються на засідання, тоді вони мають якийсь предмет нарад. Загалові було б інтересно почути, про що їхні вибранці говорять, чим вони журяться, як вони обмінюються думками.

Коли сходиться на наради найвища народня рада в якійсь країні — народний парлямент — тоді з парляментарних нарад видають бюлетені, звичайно в формі точних протоколів нарад. У них друковані дослівно промови послів, їхні закиди на адресу уряду, взаємні закиди партійних людей, особисту полеміку членів конгресу, у якій стираються різні погляди на сяку чи таку справу. Преса має нагоду прислухуватися нарадам, робити витяги з промов, або подавати їх зміст безпосередньо з засідань парляменту. Загал народу читає ці звідомлення і бачить своїх вибранців чи заступників про праці. При цій нагоді може слідити за спосібностями своїх висланців, їхні недомагання, їхній розвиток і поступ.

У нашому громадянстві прийнявся звичай, що вибраний до народнього проводу уряд наче пропав десь за залізною заслоною. Про їхню працю можна довідатися щойно з вислідів або з невдач. Про їхні змагання, журби, клопоти, недостачі, недомагання громадянство не чує майже нічого, хіба лише з поговірок і то часто в формі сплетень. Виїмок у цьому творять центральні допомогові установи, які в своїх органах подають — звичайно спізнені — протоколи з річних та піврічних нарад.

Інші всенародні організації цього не роблять. Загал не знає навіть, чи відбуваються якісь засідання чи ні. Коли прийдеться візвати загал за якоюсь підтримкою, він майже не розуміє, про що йде справа і пиняво відзивається на звернення.

Час цьому зарадити. Наша громада наскрізь демократична. До її відома треба подавати додатні й темні сторони дискусій в наших провідних організаціях. Дискусії це свого роду лекції, на яких виховується загал. Пізнавши правду, цей загал буде почуватися до співпраці з проводом. Тоді теж можна буде ствердити, чи наша спільнота як цілість працює, чи лише чваниться роботящістю.

С. Волох.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ І КАНАДІЙСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ЗА ЗАЛІЗНОЮ ЗАСЛОНОЮ.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Як їх подають советські джерела).

ОСТРОВСЬКИЙ НА УКРАЇНСЬКІЙ СЦЕНІ

Всі театри великих міст, України, зокрема Києва, Харкова, Одеси, Львова, Вінниці, Дніпропетровського і т.д., мусіли в звязку з 125-річчям від дня народження російського драматурга Островського обов'язково поставити хоч одну п'єсу. Якийсь І. Кісельов пише про поставу в київському театрі ім. І. Франка п'єси „Без вини винні" (режисер Б. Норд). Ролю Кручининої грала Н. Ужвій, яка, за словами Кісільова, „передала" всю цю драму почувань надто просто і природно без всякої театральної умовности". Інші актори, як Ватуля, Сертієнко, Ф. Барвінська, „не дали яскравих оригінальних фарб" при виконанні своїх роль.

КІНОФІЛЬМ „ДНІПРЕЛЬСТАН"

По кінотеатрах України демонструється документальний кінофільм „Дніпрельстан", виробу української студії кінохроніки. Автори фільму О. Підгорецька і М. Большинцов. Сценарний плян Є. Кріґера, композитори — Д. Клебанов і О. Сандлер. Сюжет фільму — боротьба за відбудову. Спочатку перед глядачем демонструється Дніпрельстан в такому стані, як він був до війни, як одна з найпотужніших електростанцій в Европі. Далі показуються варварства німецькі (на жаль, обминають варварства совєтські), а потім окремі моменти відбудови станції. В окремих картинах видно творчий розмах української людини, її вмілість і здатність працювати понад силу.

•

Нова п'єса О. Корнійчука в московському театрі ім. Вахтанґова. Наприкінці травня режисер І. Рапапорт поставив нову п'єсу О. Корнійчука „Макар Дуброва", написану на тему виробничого життя в Донбасі. Судячи за рецензією А. Борщаговського сюжет п'єси банальний і буденний: конфлікти героя — шахтаря Макара Дуброви з його товаришами у соцзмаганні, ставленні до праці, боротьбі з шкідниками загальновідомі і нецікаві. Як завжди, тут дві штамповані лінії: комуністи з прихвоснями „борються за комунізм", друга — шкідники, що цьому перешкоджають. —

(У. Т.)

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ВИНДСОР (У КАНАДІ).

Свято Героїв.

Хоч пізно, та всетаки треба подати громаді до відома, що десь щось робиться на народному полі.

Дня 20. червня 1948 року, нам запропоновано поїхати до Виндсор на концерт. Не часто ми туди заїжджаємо, але давай — думаємо — відвідаємо наших, по сусідськи. Тунелем, попід широку „Дітройт Рівер" переправились автом, з пограничними формальностями справились і сюди-туди віндсорськими вулицями, заїхали перед будинок Українського Національного Обєднання, де мав відбутись концерт і де вже гуртками стояли наші і живо собі розмовляли.

Вскорі наповнилась невеличка, але чистенька заля гостями. Перед сценою уставлено портрет покійного полк. Коновальця, дбайливою рукою прибраний густо вишивками і квіттям. Високе чоло і мудрі, дещо мрійні очі, гляділи надійно у світ і йшли на зустріч всему прийдешньому.

Заслона відкрилась і провідник програми, короткими словами презентує вельми заслуженого борця за Україну, генерала Сікевича, до вступного слова.

Випросталась горда стать генерала, яка несе понад кілька десяток років народніх заслуг. Кинув він орлиним зором зпід густих брів і посипав словами наче стрілами. Поніс нас на поле бою, вказав на гарячу кров поляглих українських героїв і клонив свою сиву голову перед їх могилами. З його душі віяло глибоким патріотизмом і журбою за досі непевну долю України.

Дальше бачимо мішаний хор, а з ним легку постать в чорнім. Біле личко спокійно звернулось до глядачів, привіталось, і зявилась у воздусі дрібна ручка, на яку звернулась пильна увага цілого хору.

Легка постать в чорнім, це — професор Голинська Галина, яку доля на своїх крилах занесла аж по цей бік Атлянтику і тут їй приказала сіяти свою жемчужну працю. Під управою цієї дрібної руки, хор проспівав „Марш Українських Героїв УПА" а потім „Їхав козак за Дунай". На тлі хору дзвінко вибивався сольовий спів п-ні П. Турус і гарний баритон п. Ілля Косіковського.

Дальше появилась на сцені Ірина Дуда. При піднесенні завіси вона наче заскочена несподіванкою, збентежено глянула на ожидаючу публику — вмент зрозуміла, що їй вже нікуди тікати, зібравшись на відвагу, глибоко хвилюючи грудьми, гарною та ясною вимовою виголосила найновіщого змісту поезії Олеся. Ірина прибула із скитальщини і своєю особистістю творить тип відважної українки. Вона є дочкою знаного у Віндсор громадянина, Павла Дуди, радного У. Н. Союзу.

Певним кроком виступила на сцену відома нам співачка, гарна Доня С. Демрей, з нашого Дітройту. Тим разом співала вона зовсім нові пісні. Треба признати, що Доня свої виступи збагачує щораз новим репертуаром і тепер співала Лопатинського „Ні, не співай пісень веселих" і Барвінського „Ой поля ви поля". Обі пісні, це найновіші музичні твори, пориваючі своїм змістом, в яких пробивається безмежний біль і трагедія українського люду. До того ж, Доня має непересічні здібності відтворити змістовну різьбу в пісні. В її голосі можна було запримітити новий ласкавий дотик.

Святочний реферат дав нам д-р Петро Сайкевич з Торонта, що теж недавно прибув з Европи. Промовець говорив на широку, ніколи не скінчену тему, про ці тяжкі змагання нашого народу, недавні криваві події Українського Стрілецтва і нерівну боротьбу УПА.

У програму вплетено теж спів чотирьох скиталок, що проспівали на два голоси дві пісні, які теж є тепрішнім витвором скитальщини. В цих піснях дівчата, яких імен, на жаль, не подаю, у звичайних і не вибагливих словах, у скромній мелодії, виспівали гіркі переживання скитальщини, тужливу самоту дівчини, яка на дармо вижидає свого любка — він згинув в борбі за волю України. Цим чотирьом співачкам грала на піяні п-ні Зелена.

Дальше ми почули барітонове сольо Ілії Косіковського, який проспівав Людкевича „Ой вербо, вербо" і Заремби „Повій вітре на Вкраїну". У соліста безперечно чути красу в голосі, він добре інтерпретує пісню. При цім приємно вражає слухача його прилична і відповідна співацька поведінка. Обом солістам, п-ні Демрей і п. Косіковському, знаменито і з великою прихильністю акомпаніювала на піяні п-ні Голинська.

На закінчення програми, ми ще раз почули мішаний хор під батутою проф. Голинської, який співав гарну хоральну композицію Гайворонського „Вилітали сизі орли" і „Молитву" з „Запорожця за Дунаєм". В молитві солістами були на переміну п-ні П. Турус і п. Косіковський. Щирим чуттям дихали співацькі груди і несли благання перед престол Всевишнього за свій рідний край, а вдячна публика рясно оплескувала як солістів, так і хор і шановну дириґентку.

Цілий концерт оставив гарну згадку і длятого з великою приємністю підносимо заслуги проф. Голинської за її муравлину працю, яку вона з правдивою посвятою віддає для української громади у Виндсор. Її музичне знання є велике і біля її особи можна створити і скупчити культурну працю, яку віндсорці повинні високо цінити.

Дітройтський.

ПОВІДОМЛЕННЯ У. К. КОМІТЕТУ

В останньому часі праця Українського Конгресового Комітету зводилась до таких головніших справ:

1) В справі арештованих на приказ Московської влади 26 українців і задержаних в таборі Ліпарі, Італія, дістав У. К. Комітет на дальші свої інтервенції поважне запевнення, що доля цих невинних людей, не буде вирішена проти справедливости.

2) Представники УККомітету відбули два і пів годинове послухання в Сенатській Комісії для справ іміграції та натуралізації у Вашингтоні. Вони вручили цій Комісії меморіял, в якім особливу увагу звернено на потребу створення окремої Української іміграційної квоти — для українців зі всіх українських Земель — і зміну застарілих іміграційних приписів Америки.

3) УККомітет по довгих стараннях добився нарешті дозволу на радіовисилання українською мовою в рамках авдицій „Голос Америки". Українське радіовисилання буде денно по пів години, зачнеться в близькій будучині і є призначене для всієї України.

ЯК НАС „ВИЗВОЛЯЛИ"

Матеріяли до мартирології України в другій світовій війні.

1)

„Гітлер визволитель!"

Так протягом шести літ світової війни, нечуваних в історії людства звірств, терору, глуму і знущань над людністю окупованих німцями земель кричала німецька пропаганда.

Так викрикував про себе сам „непереможний" фюрер, так врешті кричав майже кожний німець.

Не бракувало й інших, що знехтувавши свого літака, з піднесеною вгору рукою, пробували їхати на цому троянському коні, рабськи цілуючи руку варвара, яка їх била.

Дня 22. червня 1941 року на советський „рай" і виснажену його „радісним" життям морально і фізично людність градом посипались німецькі бомби і шрапнелі.

А вслід за цим з властивими німцям методами почалося пропаговане „визволення".

„Ось наша для вас культура і визволення!"...

Року 1942 на перший день Великодня до хати мешканця м. Біловіжі, Святослава Захарчука увійшов фольксдойчер Ріхтер.

Кепкуючи за святочним столом над релігійними і народніми українськими звичаями, німець Ріхтер кинув образу на ґенія України Т. Шевченка і Головного Отамана С. Петлюру, портрети яких висіли в хаті С. Захарчука, та зажадав повісити на їх місце портрет „непобідимого" фюрера. Непідсилу було господареві хати зносити неслушні образи його національних святощів і він німцеві заперечив.

—Кажете, що німці нарід культури і несете нам визволення. Чому ж всі ви поступованням своїм цьому заперечуете?...

А у відповідь розшалілий фольксдойчер Ріхтер, вихвативши револьвер, крикнув:

— Ось наша для вас культура і визволення!... — і з властивим німцеві садизмом гунна сьома кулями вбив гостинного господаря хати Святослава Захарчука.

Злочин Ріхтера лишився непокараним, а людності німецька влада заборонила брати участь в похороні Покійного.

Так на двадцять другому році еміґрантського життя від куль німецького культуртреґера траґічно згинув на національній стійці, в обороні української правди і чести св. пам. Полковник армії У.Н.Р. Святослав Захарчук. Нехай вічно зелені сосни Біловіжської пущі, під якими спочиваєш вічним сном, замість тирси українського степу шепочуть Тобі пісню про улюблену Тобою Червону Калину, а згадка ця про Твою траґічну смерть нехай буде замість квітів на Твою осиротілу могилу — від побратима!

Ясир XX. віку чи „визволення?"

Вслід за окупацією німецьким військом теренів України потяглися з України валки потягів найдорожчого квіту України — її молоді — на примусові роботи до третього „Ґроссдойчесрайху".

У брудних товарових вагонах, часто й замкнених день і ніч, з жалібною піснею протесту і скарги, під багнетами німецьких жандармів і війська, їхали ці невільники XX віку.

— „Ми спали, ми в полі працювали, ми були в церкві, якої 20 літ ждали, а нас оточили німецькі жандарми і військо, як стоїмо — забрали та везуть, не знаємо куди"....

— „Моя товаришка з Лубень втікала і її застрілили. Учора Василь з Київа став обороняти свою сестру, його вдарив німець і він випав з вагону і вбився".

— „Ми вже третій день нічого не їли і я проміняла німцеві за хліб свій золотий хрестик, пам'ятку матері, що в 1933 році вмерла з голоду"....

Так з кожного транспорту оповідали мені „визволені" на тяжкі примусові роботи до Німеччини українці та білорусини. А одночасно з цим німецький міністер Розенберґ кричав по радіо:

— „Сьогодні прийшов до нас з України тисяча перший потяг з салом, м'ясом і пшеницею. 1918-й рік вже більше нам не загрожує!"....

Роздільна станиця і лазня в Люблині.

Біля залізничого двірця в Люблині, на вул. Крохмальній, в дерев'яних бараках з голими нарами, німецький арбайтсфронт зорганізував для примусових робітників і виселенців України та Білорусі роздільчу станицю, а на вулиці Колійовій — лазню.

З кожним днем кількість транспортових все збільшувалася. Місця в бараках не вистарчало і сотні людей не раз в холод і неґоду по кілька діб змушені були днювати й ночувати під відкритим небом у подвір'ї станиці. Жандарми з автоматами на поготові ґнали цих щораз нових бранців зі станиці до лазні.

В ній замість винесеного з вагонів і станиці бруду змивали „культурні визволителі" з сумління української молоді все чисте і обкидали її тут німецьким аморальним брудом.

В переповненій лазні молодь і старші, часто без різниці стану мусіли роздягатися і митися в одній лазні. Про спротив не могло бути мови. Пильнував цього постійно п'яний череватий німець, фюрер лазні, з метрової довжини гумовою палицею, та пес-вовк, що при слові „юд" або „ост" кидався, готовий людину розірвати.

Ніколи не бракувало в лазні й „побідоносних" німецьких жовнірів, що приходили сюди вибрати собі дівоче тіло, а ввечері, прийшовши до роздільчої станиці п'яні, вчиняли тут садистичний глум і оргії над безборонними вибранками.

Нещасні Катерини і Роксоляни! Коли скінчаться терпіння ваші, де лицарі, що помстять вашу зневагу й поругану честь?...

(Дальше буде).

СЕРЕД КОПИЦІ ДЕРЕВЯНИХ ЧЕРЕВИКІВ. — Не зважаючи на те, що в Голандії полегчало на постачання шкіри внаслідок Пляну Маршала, деревяні черевики є дальше в загальнім ужитті. Ван Цвінен Лекерверк (на образку) працює цілими днями над виробом черевиків з верби. Верба, коли висохне, не промакає. Малий Ганс подивляє роботу свого батька.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ПАЛМЕРТОН, ПА.

Було колись, та минулось...

Важко до цего признатися, але нічого не вдіяти, правди не закриєш. А ця правда це така, що наша місцева громада заснула. Можна її ще пробудити? Це покаже майбутність, бо про теперішність не багато доброго можна б сказати. Бувало колись, у нас були віча, до нас приїздили бесідники, ми влаштовували концерти і вистави, наша парафіяльна школа учила наших дітей української грамоти, української молитви та українських пісень. Наша місцева українська громада взяла участь в ювілею міста Палмертон та своїми культурними виступами, своїми співами і танцями здобули собі найбільше признання, бо дві перші нагороди.

Було колись, та минулося. Сьогодні наче яке прокляття зависло над нами. Причин багато, але навіщо над ними розводитися. Фактом є, що люди вже мало і до церкви ходять і усього цураються. Колись інакше було. Я пам'ятаю, як ми на Рідну Школу і Просвіту колядувати ходили і в оголошеннях нашої „Свободи" про добровільні жертви на народні цілі ми не останні були.

Проте, я вірю, що й тепер наша громада ще пробудиться і знову докаже якого ми роду. З тою вірою я закликаю всіх українців нашої місцевости, усіх тих, що ще чують в своїх жилах козацьку кров, хай прокинуться зі сну і хай знову високо піднімуть прапор нашої громадської роботи. Ми маємо тепер безліч всіляких потреб і обов'язків. Наші центральні Допомоговий і Конгресовий Комітети ведуть велику роботу, але в ній вони потребують нашої піддержки, нашої допомоги. В тій цілі в нашій громаді відбудеться збірка і я благаю вас, наші громадяни, не дивіться на це, що в нас тепер робиться, чи не робиться, але щирим серцем та щедрою рукою докажіть свою свідомість і свою любов та прив'язаність до нашого українського народу. Як зайдуть до вашої хати ті, що переводитимуть збірку, дивіться на них, як на представників згорьованого українського народу, бо для нього і тільки для нього вони простягатимуть до Вас руку. Я вірю, що ця рука не зависне в повітрю, але знайде у Вас справді щиру і тверду опору.

Ігнатій Климишин.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

СОВЕТСЬКА НАПАСТЬ НА АМЕРИКУ В СПРАВІ КОСЕНКІНИ

Москва, 18 серпня. Советська преса промовчує цілу справу Оксани Косенкіни в Ню Йорку, головно її розпачливу втену через вікно советського консуляту, подаючи тільки коротко про її „схоплення" американцями. Натомість ця сама преса і в цьому самому зв'язку розписується широко про „перенесення американського ґанстеризму на арену міжнародних стосунків".

ПЕРЕД ЗАКІНЧЕННЯМ ДУНАЙСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

Београд, Югославія, 18 серпня. — Згідно з домаганням советського „бльоку", конференція в справі міжнародної контролі річкоплавства по Дунаю мала б закінчитися вже правдоподібно **сьогодні** виключним диктатом Москви. Комітет по підготовці проєкту договору закінчив вчора свою працю, відкидаючи безпардонно всі домагання і пропозиції західних союзників.

ЧИ ВИ ВЖЕ ВПИСАЛИ СВОЇХ ДІТЕЙ ДО У. Н. СОЮЗУ? КОЛИ НІ, ВПИШІТЬ СЕЙЧАС!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПАСАЙК, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. І. Франка, від. 97, відбудуться в неділю, 22. серпня, точно в годині 2. пополудні, в гали парохіяльній, при 47 Говп Евню. Кождий член, місцевий і позамісцевий повинен бути на тих зборах. Місячні вкладки будеться збирати аж по зборах, щоби наперед викінчити важніші товариські справи. — В. Бродський, предс.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Тов. Запорожська Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 22. серпня, в годині 2. пополудні, в ґалі церковній. Просимо всіх членів явитись конечно і заплатити свою належитість. Напоминаємо довгуючих членів, щоби вирівнали конечно свою належитість сего місяця, бо будуть суспендовані. Хто хотів би вступити до Тов. і до УНСоюзу, то просимо привести нових кандидатів на ці збори. — І. Савчак, предс.; Н. Крупа, кас.; І. Маркович, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Юрія, від. 239, відбудуться в суботу, 21. серпня, в годині 8. вечером. Біжучі справи буде полагоджувати секретар вже від 6:30. Зогляду на важні справи до вирішення, просимо усіх членів явитися на ці збори та відобрати свої чеки на дивіденду. — Уряд.

Читайте українські книжки і ґазети, бо часте читання веде до просвіти. А просвіта — це сила.

ТАРЗАН, ч. 1908. Дівочі крики серд ночі.

Коли перелякана дівчина стояла безпомічна, в дверях явилася зловіща голова Ґідзелевого попихача.

„Капітанові треба його ключів" — сказав він зі злобною усмішкою. — „Я не маю ключів" — відказала Неда.

Міжтим, серед западаючої темряви, малпочоловік спокійно підходив до Ґідзелевого дому.

Нагло нічну тишу перервав переразливий крик дівчини, повний жаху й болю.